

1961

GMV

GODIŠNJAK
GRADSKOG
MUZEJA
VARAŽDIN

GOD. I BROJ 1

V A R A Ž D I N 1 9 6 1

IZDAJE; GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN

REDAKCIONI ODBOR: MIRA ILIJANIĆ
IVAN KURTALJ
MARIJA MIRKOVIĆ
JOSIP RUNJAK

ODGOVORNI UREDNIK: JOSIP RUNJAK

Š A D R Ź A J

Uvodnik		7
Vuković Stjepan :	Mezolitska kamena industrija spilje Vindije	9
	Mesolithische Steinindustrie der Höhle Vindija	31
Ilijanić Mira :	Prilog istraživanju renesansne pregradnje varaždinske tvrđe u 16. stoljeću	33
	Beitrag zu den Untersuchungen des Renaissanceumbaus der warasdiner Festung im 16. Jahrhundert	43
Mirković Marija :	Albert Moses ili Mosé	45
	Albert Moses ou Mosé	54
Runjak Josip :	Narodni heroj Florijan Bobić	55
	The national hero Florijan Bobić	66
Kurtalj Ivan :	Postanak i razvoj varaždinske tekstilne industrije — Varaždin	67
	Foundation and development of the textile mill »Varteks« Varaždin	74
Košćec Ružica :	Metoda prepariranja manjih kukaca na čeki-nje	75
	Méthode de préparation de insectes sur les soies	84

NARODNI HEROJ FLORIЈAN BOBIĆ

prilog za biografiju

»Ne mogu se odreći povjerenja koje mi daje narod. Onaj, koji me ruši, neprijatelj je naroda, kao što bih i ja sam bio kad bih se oglušio pozivu naroda.«

Na oko 4 kilometra jugoistočno od Varaždina, između valovitih oranica, vlažnih pašnjaka i prorijeđene šume Brezja poredala su se tri kućanska sela. S Varaždinom ih spajaju dva seoska puta: jedan koji ulazi u grad u blizini željezničke stanice i drugi koji prolazi pored velike tekstilne tvornice Varteks.

Kapitalistički način proizvodnje zajedno s prodorom stranog kapitala u Varaždin postepeno je početkom ovoga stoljeća počeo apsorbirati slobodnu radnu snagu Varaždina i njegove okolice. Industrija Varaždina locirana u središtu velikog rezervoara jeftine radne snage uključivala je djelove te radne snage u svoje pogone pod iznimno povoljnim okolnostima, osobito tekstilna industrija Tivar koju nije u razvoju mogla ometati ni loša kvalifikaciona struktura stanovništva. S druge strane višak radne snage varaždinske okolice vršio je sve veći pritisak na rastuću industriju. Niske nadnice nisu bile nikakva prepreka za sve brojnije reflektante koji su se sve više počeli pojavljivati pred fabričkim vratima, konkurirajući ne samo međusobno već istovremeno i onima koji su već bili uposleni u tvornici u nastojanju, da prodajom svoje radne snage stvore mogućnost za egzistenciju vlastite porodice. Bilo je poznato da je rad u tvornici vrlo težak i iscrpljujuć, da ga izbjegava gradsko stanovništvo ne samo radi težine i malih nadnica, već i radi toga što je smatran manje vrijednim, no drugog izlaska nije bilo. Makar i mala radnička plaća unašala je u brojnu porodicu novu raspodjelu rada odnosno omogućavala koheziju porodice, osiguravajući istovremeno materijalnu mogućnost za njenu kasniju diobu.

Interes seoskog stanovništva za tvornicu rasao je istim onim tempom kako su se dizali novi tvornički objekti. I nedaleko kućanskih sela izgrađene su tvorničke hale, podignut je tvornički dimnjak.

U jednom od tih sela, Kućanu Gornjem, rodio se 1. svibnja 1913. godine Florijan Bobić, prvo dijete siromašnih seljačkih roditelja, u kući koja je tokom godina, koje su slijedile, bila nekoliko puta dograđivana tako da je danas faktički ostala samo lokacija a ne i prvobitno sačuvana rodna kuća.

Teško bi se moglo uopće i pretpostaviti da su ga roditelji odgajali drugačije nego li i ostali mještani ovih kao i ostalih sela oko Varaždina, pa se od ostalih dječaćića nije mogao ni razlikovati. Kao što je to bilo uobičajeno, već je od svoje najranije mladosti sudjelovao u jednostavnim kućnim poslovima, pomažući roditeljima onoliko koliko su mu fizičke snage dozvoljavale. Postepeno je ovladavao svim onim znanjima i sticao sva ona iskustva koja će mu kasnije biti neophodno potrebna za vlastitu egzistenciju, za zemljoradnički poziv koji mu je bio namijenjen. Slobodno vrijeme koristio je u igri sa svojim drugovima iz sela dijeleći s njima sve ono što im je donášala rana mladost, nestašluk i sredina u kojoj su živjeli. To isto nastavio je i onda kada su ga roditelji 1921. godine upisali u prvi razred osnovne škole u susjednom, nekoliko kilometara udaljenom selu Biškupec. Kućan Gornji nije u to vrijeme imao nikakvu školu.

Ostat će zauvijek tajna da li ga je škola oduševljavala ili ne. No, polazio je redovito u nju zajedno sa svojim drugovima po prašnjavom i blatnom putu, po suncu i kiši, najviše bos, kao što su sve to činili i drugi. Godinama je do škole prolazio putem neposredno kraj fabričkih objekata Tivara koji su se sve više dizali i širili na rubu grada postepeno istiskujući velika grabišta obrasla šašom i vrbovim šikarama. Pod pokrovom šljake, koja je sve više i sve brže izlazila iz tvorničkih peći, polako je nestajao atraktivni centar, neke vrste dječjeg igrališta, u kojem su proveli mnoge časove radosti u igri poslije završetka školske obuke i koji ih je toliko podsjećao na njihove »košovine« (krčevine) u blizini Kućana Gornjeg. Ne može se očekivati da su mali đaci opravdavali ono što se je ovdje dešavalo. Nisu mogli razumjeti zašto im ograničuju i kidaju njihovu radost.

Nitko tada nije mogao slutiti, pa ni njegova prva učiteljica Anica Martinec, kakva latentna energija postoji u tom plahom i koštunjavom dječaku koji je počeo povlačiti prve ravne i kose linije kamenčićem po

pločici u derutnim školskim klupama biškupečke osnovne škole. Tek mnogo godina kasnije prva je učiteljica došla do saznanja da je pružila prvu osnovnu poduku neustrašivom borcu i revolucionaru koji nikada nije žalio ni vremena ni truda, ako se je radilo o otklanjanju nepravde nanijete ljudima. I sama je to osjetila kada joj je nanesena nepravda: 1939. godine bez ikakvog opravdanog razloga bila je premještena iz Biškupca. Obratila se Bobiću za savjet, za pomoć. Nije trebalo dugo čekati i premještaj je bio poništen a učiteljica se i danas sjeća njegovih riječi: »Nemojte napustiti školski stan, vratit ćete se«.

Završivši 4 razreda osnovne škole u Biškupcu, Florijan Bobić ostao je kod svojih roditelja u Kučanu Gornjem na malom seljačkom posjedu. Nastavak školovanja nije dolazio u pitanje ne samo zato, što je trebalo platiti školarinu, kupovati skupe knjige i mnogo više trošiti na odjeću i obuću, već i zato što je u svijesti tih ljudi bilo duboko usađeno i pažljivo podržavano shvaćanje da je gradska škola samo za gradsku djecu a seljak treba ostati na svojoj zemlji. Preostalo je jedino ono što je i stoljećima bilo: ostati na zemlji, na malom seljačkom posjedu, bez nade u bolji život, bez perspektive. Ako je ikome u selu, onda je upravo Bobiću sve to bilo namijenjeno: bio je jedino muško dijete u porodici, na njega se računalo kao na budućeg nosioca porodice.

Prolazile su godine u svakodnevnom poslu. Sve manje je imao vremena za sastajanje i igru sa svojim drugovima iz sela. Radio je sve više i sve teže poslove, ali većih rezultata od tih napora nije bilo. Dolazio je postepeno do saznanja da treba tražiti neko drugo rješenje ali kako, to mu nije bilo posve jasno.

Godine su i dalje prolazile. Iz njegovih i susjednih sela već je polazilo na rad u susjednu fabriku nekoliko desetaka mladića i djevojaka. Zavidio im je na njihovom uspjehu iako su svi oni u razgovorima, koje su vodili međusobno, bili posve saglasni u jednome: težak je i iscrpljujuć rad u fabrici, dnevnice su niske. To ga nije smetalo. Sve više njegove su se misli navraćale u fabriku.

Volja i upornost su pobijedili i 12. siječnja 1932. godine u 19. godini Florijan Bobić postaje radnik Tekstilne industrije Tivar u Varaždinu. U njegovom životu započela je nova era, bogata i burna. Prolazeći prvi puta preko tvorničkog praga, nije mogao ni naslutiti sve ono što će se kasnije zbiti. Da je i znao, teško da bi mogao izabrati drugi put.

U to vrijeme opće prilike u razvoju radničkog pokreta u Varaždinu bile su još uvijek pod osjetnim udarcima 6-januarske diktature i upravo te godine, kada je Florijan Bobić prekoračio tvornički prag Tivara, me-

đu radnicima varaždinskih tvornica i poduzeća započela je nešto življa aktivnost. S duge strane buržoazija nije željela ispustiti iz ruke incijativu pa je raznim mjerama nastojala onemogućiti bilo kakvu organiziranu aktivnost naprednih radnika, progoneći u prvom redu najaktivnije borce radničkog pokreta, osobito članove raspuštenih klasnih sindikata. Radnicima momentalno nije preostalo ništa drugo nego li pronalaziti legalne forme rada. Trebalo je istovremeno započeti bitku na nekoliko frontova a u prvom redu izgrađivati vlastite sposobne kadrove, organizirati radnike u dozvoljene sindikate, postepeno preuzimati rukovodstvo u reformističkim sindikatima i orijentirati ih u naprednom pravcu, započeti s kulturno-prosvjetnim radom među radnicima te paralelno sa svim tim voditi ekonomsku borbu za poboljšavanje životnih uslova. Ovaj težak zadatak preuzeli su na sebe malobrojni partijski kadrovi i simpatizeri KPJ. Svojom upornošću i velikom aktivnošću, ličnim nesebičnim zalaganjem u radu oni su oko sebe i programa kojeg su postavili počeli okupljati radnike. Rezultati su se brzo počeli javljati. Postojeće »Radničko naobrazbeno društvo Sloboda« u Varaždinu počelo se postepeno pretvarati u pravu školu za mlade radnike: u okviru »Slobode« prorađila je knjižnica, organizirano je niz predavanja, upriličeni zajednički izleti u obližnja mjesta i sela a u okviru Radničkog sportskog kluba započela je i sportska aktivnost. Ovako organizirana i široko zamišljena akcija uzdizanja radnika došla je u pravo vrijeme, upravo u času kada je to društvo već bilo temeljito nagriženo malograđanskim shvaćanjima. Zahvaljujući novim naprednim snagama, rad je krenuo drugim pravcem.

Mnogo je teže bilo orijentirati mlade napredne radnike u reformističke sindikate jer su oni zazirali od njih radi reformističke politike koju su vodili poslije zabrane klasnih sindikata. Isto tako bilo je nevjerojatno teško uključiti u sindikate one radnike koji su dolazili sa sela i još se uvijek više osjećali seljacima nego li radnicima. Klasna svijest kod većine radnika bila je u to vrijeme na vrlo niskom stupnju. Mogućnost rada je usprkos svemu postojala: u Varaždinu je 1933. godine bilo uposleno oko 3.600 radnika, od kojih je bilo sindikalno organiziranih svega 272.

Odjednom se je Bobić našao u novoj sredini okružen strojevima i novim drugovima. Brzo se je privikao na fizičke napore koje je morao svakodnevno ulagati da bi zaradio oskudnu dnevnicu. Radost mladoga tkalca, što je našao izvor zarade, brzo se rasplinula pod udarcima šikanacija i samovolje majstora koji su često puta odlazili u kancelarije tvornice, poslije čega se je uvijek nešto neprijatno dešavalo — ili kazne ili

otпуст. Nesigurnost i poniženja bili su stalna mora koja ih je sve pritis-
kivala. Osuđivao je takve postupke zajedno s ostalima a onda i sam tra-
žio rješenja. Sve češće je u ruke uzimao radničku štampu i knjigu. Svi-
jet, koji ga je okruživao, postajao je drugačiji nego li ga je ranije zami-
šljao. Uvidio je da su mnogi odnosi među ljudima onakvi kakvi ne bi
trebali da budu. Štampa, knjiga i najbolji drugovi su mu pomogli pri otkri-
vanju pravih uzroka stanja koje je vladalo. Posve je napustio motiku i
zemlju.

Aktivnost mladog radnika Florijana Bobića rasla je isto onako kako
se proširivao njegov horizont. Svakodnevni rad u tvornici, kratak razgo-
vor s drugovima u predahu posla do podnevne smjene, druženje s naj-
aktivnijim borcima za radnička prava, a napose sa simpatizerima KPJ,
čitanje štampe i napredne literature, diskusija sa sindikalno organizira-
nim radnicima, svakodnevna borba u fabrici za postizavanje sitnih ra-
dničkih prava — sve je to bila škola za mladog i sirovog radnika koji
nije žalio ni vremena ni truda da i sam maksimalno doprinese svoj udio.

Nije trebalo dugo čekati i Bobić se je zajedno sa svojim drugovima
našao u borbi protiv samovolje poslodavaca. Uprava tvornice organizi-
rala je tzv. radničku kuhinju, podesivši tako radno vrijeme da su radnici
bili prisiljeni da se u njoj preko podne hrane. Dakako, da je uprava tvr-
nice obrazlagala ovu mjeru kao brigu za svoje radnike, iako je ustvari
bilo sve upereno protiv njih. Protesti radnika nisu imali nikakvog uspjeha
i sve je ostalo onako kako je odredila uprava tvornice. Za Bobića je
to bilo prvo iskustvo u borbi protiv poslodavaca. Uvidio je, a to je kas-
nije i uvijek govorio, da bez jedinstvenog istupa radnika ne može biti
ni uspjeha. Istovremeno došao je do saznanja da sama ekonomska borba
za »sitna« radnička prava nije sama po sebi dovoljna.

Sve veća aktivnost u fabrici i raznim organizacijama nije ga omela
da i u svom rodnom selu razvije određenu djelatnost. On je bio jedan
od organizatora nogometnog kluba Kučan i njegov aktivni igrač. Iz ovo-
ga kluba prešao je kasnije u varaždinsku Slobodu gdje je dugi niz godi-
na bio aktivni igrač.

Bobićevo ime sve se je više spominjalo. Mladenačkim žarom bacio
se na organiziranje radnika. Njegov javni nastup više nikoga ne začu-
đuje. Već 1934. pojavljuje se njegovo ime na listi radničkih povjerenika.
Predložen je i izabran od radnika. Iz dana u dan stiče sve više prijatelja,
pojavljuje se sve češće na brojnim sastancima i radničkim skupštinama
koje iz mrtvila probuđuju radničku klasu Varaždina. Vrlo kritičan i
oštar sud o zbivanjima, kakav je razvio, pomagao mu je da otkrije prave

uzroke stanja u društvenim odnosima. Sada je već lako mogao da otkrije što je napredno a što nazadno, gdje je neprijatelj a gdje prijatelj, čemu vodi oportunistam rukovodstva radničkih organizacija.

Iduća 1935. godina donijela je veliku pobjedu varaždinskim radnicima, okrunjen je nesebičan rad i uloženi trud, stvorena solidna baza za dalje akcije. Izbori za radničke povjerenike te godine razbili su oportunistički Opći radnički savez tako temeljito, da se više nikada nije mogao oporaviti niti predstavljati bilo kakvu organiziranu snagu bez obzira na to, što je bio potpomagan i podržavan od strane poslodavaca. Afirmacija URS-a došla je do punog izražaja na izborima za radničke povjerenike. Lista URS-a dobila je u Tivaru 13 radničkih i 3 službenika povjerenika, a ORS ni jednog povjerenika. Od toga časa sindikalna organizacija URS-a postaje glavna legalna snaga varaždinskih radnika. No 1935. godina nije značila samo slom ORS-a u Varaždinu. Te iste godine i najvažnije radničko društvo Sloboda dolazi pod utjecaj komunista zajedno s rukovodstvom URS-a. U radničkom pokretu Varaždina pojavile su se mlade i poletne snage čijom su zaslugom postignuti tako ogromni uspjesi. Među njima je i Florijan Bobić koji te iste godine postaje članom KPJ.

Rezultati nekolikogodišnjeg sistematskog i upornog rada, čiji su glavni nosioci bili članovi i simpatizeri KPJ kao i ostali napredni radnici, manifestirali su se u sve širim i vidnijim oblicima preko ekonomske borbe za poboljšanje životnih uslova, političkim akcijama i kulturno-umjetničkim radom ne samo u Varaždinu već i u njegovoj široj okolici. Do velikog uspjeha trebalo je još samo korak.

U najvećoj tajnosti u odjeljenjima Tivara počeli su se početkom 1936. godine formirati tajni štrajkaški odbori. Došlo se do saznanja da poslodavac nije spreman učiniti neke znatnije koncesije radnicima Tivara ni u odnosu na sigurnost posla, kao ni u odnosu na poboljšanje teških životnih uslova. Siguran u sebe poslodavac je ponovo počeo s otpuštanjem radnika kao suviška radne snage, da bi kratko vrijeme iza toga primao na isto mjesto druge, rješavajući se tako na lagan način »buntovnika«. Sve to izazivalo je opravdani revolt, pa je trebalo vršiti pripreme za štrajk. U tim pripremnim akcijama sudjeluje i Florijan Bobić uporno i nesebično kao i uvijek. Povod za štrajk nije trebalo dugo čekati. Ovoga puta odgovorili su radnici jedinstveno i složno: 29. lipnja započeo je generalni štrajk.

Borba protiv domaćeg i stranog kapitala bila je duga i teška. Trebalo je istovremeno voditi borbu na više frontova: protiv policije koja

je provocirala, razbijačkog rada Hrvatskog radničkog saveza kojeg je pomagala moralno i materijalno buržoazija, povremene malodušnosti u vlastitim redovima itd. Veliki broj radnika bio je angažiran na najrazličitijim poslovima, i tu je opet Bobić našao svoje mjesto. Aktivno je sudjelovao u organiziranju štrajkaških straža koje su danonoćno čuvale tvornicu od uništenja. Bio je organizator i aktivni član udarnih grupa koje su krstarile okolicom Varaždina, demaskirajući razbijački rad plaćenika HRS-a. Sudjelovao je u sakupljanju hrane po okolnim selima za štrajkašku kuhinju, koja je cijelo vrijeme štrajka vrlo dobro funkcionirala u neposrednoj blizini same tvornice, izdavajući dnevno hranu štrajkašima. Djelovao je politički među radnicima, ukazujući na razne makinacije rukovodstva ondašnje Hrvatske seljačke stranke, koje se je upravo u najkritičnijim danima štrajka posebno angažiralo u borbi protiv URS-a, direktnog nosioca štrajka. Vrlo aktivno sudjelovao je u radu štrajkaškog odbora čiji je bio član i koji je vodio vrlo tešku i dugotrajnu borbu protiv poslodavaca. U velikim danima štrajka Bobić nije znao za odmor. Bio je na svakom mjestu gdje je to zatrebalo. Ličnim primjerom djelovao je i na druge.

Šestonedjeljna borba tivarovih radnika pod rukovodstvom partijske organizacije i uz neposrednu pomoć Anke Butorac, člana Pokrajinskog komiteta, bila je završena pobjedom. Ova najznačajnija manifestacija klasne svijesti i borbenosti radnika Varaždina i okolice u predratnom periodu imala je izvanredno velik odjek ne samo na varaždinsku okolicu, već i na cijelu zemlju. Akciona sposobnost radničke klase pravedene Komunističkom partijom Jugoslavije došla je do punog izražaja. U dugoj i za radnike iscrpljujućoj borbi u potpunosti se odrazila organizatorska sposobnost partijske organizacije a svoje članove dovela je do pune afirmacije. Jedan od njih bio je i Florijan Bobić.

Pozicije stečene u štrajku bilo je teško čuvati. Klasni neprijatelj nije mirovao. Opasnost za jedinstvo radničkog pokreta u Varaždinu postajala je iz dana u dan sve veća. Kao iskusan politički radnik Florijan Bobić je vrlo dobro znao da će buržoazija uprijeti sve svoje snage na razbijanje toga jedinstva. Novim žarom djeluje među radnicima, ukazujući na sve opasnosti koje prijetu. Isto tako djeluje među partijskim članstvom. Mladi radnik dobiva novo priznanje: nakon formiranja Okružnog komiteta KPH za okrug Varaždin i Čakovec, Bobić postaje njegov član 1937. godine.

Bobić nije nikada zaboravio ni svoje rodno selo. Intenzivan politički rad, koji je razvio među radnicima u legalnim radničkim organizacijama Varaždina, upotpunio je i političkim djelovanjem u svom selu. Najnapred-

niji radnici Kučana Gornjeg osnovali su 1937. godine Vatrogasno društvo koje su kao legalno koristili za svoje političko i prosvjetiteljsko djelovanje. Kao vrlo agilna tajnica, Bobić je djelovanje društva proširio i na okolna sela, angažirajući u radu veliki broj mladih radnika i radnica. Ovakav rad smetao je rukovodstvu HSS-a u Varaždinu koje je nastojalo da preko svojih agenata razbije društvo, odnosno ako to nije moguće da izbori takvo rukovodstvo koje će raditi po njihovim zamislima. Dakako, da je Bobić bio prvi na udaru. Nije prošla ni jedna godišnja skupština društva a da se nisu javljali pojedinci — razbijači društva, angažirani iz Varaždina s ciljem da se Bobić makne s tajničkog položaja. No, zahvaljujući popularnosti koju je među radnim ljudima stekao u nesebičnoj dugogodišnjoj borbi za prava radnih ljudi, to im nije uspjelo. Na jednoj od tih skupština, napadan od pojedinaca, obratio se prisutnima riječima: »Ne mogu se odreći povjerenja koje mi daje narod. Onaj, koji me ruši, neprijatelj je naroda, kao što bih i ja sam bio kad bih se oglasio pozivu naroda.«

Nekoliko mjeseci iza formiranja OK KPH Varaždin proradila je u Varaždinu tehnika okružnog komiteta koja povremeno izdaje letke i preštampava brošure. Rad se odvijao u dubokoj ilegalnosti. Iako je već bio po svom radu dobro poznat vladajućoj buržoaziji, Bobić sudjeluje i u tim akcijama organizirajući rasturanje štampanog materijala.

Provodeći direktive OK KPH Varaždin, Bobić sudjeluje u pripremanju brojnih političkih akcija na teritoriju tadašnjeg okružnog komiteta KPH. Veliku aktivnost razvio je u pripremanju velikog zbora radnika koji je održan u Varaždinu pod parolom Saveza radnika i seljaka. Za odmor nije znao. Prevaljivao je 1938. godine dnevno desetine kilometara samo da stigne na vrijeme na sastanak s aktivistima ili da održi razgovor s ljudima u selima varaždinske okolice, agitirajući za Stranku radnog naroda.

Popularnost mladoga tkalca došla je ponovo do punog izražaja 1939. godine prilikom općinskih izbora u selu Biškupcu. Kandidirao se u uvjetima kada je rukovodstvo HSS-a u Varaždinu činilo sve da dobije odborničko mjesto za svojeg kandidata, u uvjetima kada je radnički pokret Varaždina bio izložen silnom pritisku buržoazije. Nikakve makinacije nisu pomogle. Bobić je bio izabran, bio je ponovo od naroda nagrađen za svoj rad. Postao je najmlađi općinski odbornik.

Krajem 1939. g. Bobić je otpušten s posla u Tivaru. Razbijači radničkog pokreta požnjeli su privremeni uspjeh. Bobić privremeno napušta Varaždin da bi već siječnja mjeseca 1941. godine sudjelovao u demonstracijama varaždinskih radnika kao protest protiv razbijačkog rada

HSS-a i HRS-a. Na čelu kolone, koja je prolazila varaždinskim ulicama, nalazio se među svojim drugovima i Florijan Bobić. Ovim radničkim demonstracijama, koje je organizirao OK KPH Varaždin, završeno je burno predratno razdoblje i za radnike i za Florijana Bobića. Nagomilani oblaci donijeli su vrlo brzo poslije toga očekivanu buru.

Okružni komitet KPH Varaždin održao je u krnjem sastavu svoj ratni sastanak 29. lipnja 1941. godine u šumici kraj mjesta Turčin nedaleko Varaždina. Florijan Bobić nije prisustvovao jer je u to vrijeme bio u Majšpergu (Slovenija). Kratko vrijeme iza tog sastanka dolazi do organizacionih promjena u OK KPH. Dosadašnji sekretar odlazi po sporazumu s CK KPH na novu dužnost i napušta Varaždin, iz Slovenije je pozvan Florijan Bobić i on postaje sekretar OK KPH Varaždin.

Pod rukovodstvom Bobića okružni komitet započinje s intenzivnim pripremanjima za podizanje ustanka u tom kraju. Učvršćuju se i proširuju partijske organizacije i simpatizerske grupe, formiraju se partizanske baze, vrše prve diverzantske akcije protiv okupatora i domaćih izdajnika, priprema se oružana borba. Nakon relativno kratkog vremena već su se vidjeli i prvi rezultati koji su sumirani na prvoj ratnoj konferenciji OK KPH Varaždin veljače mjeseca 1942. godine.

Uvidjevši, da mu tlo izmiče ispod nogu, neprijatelj je počeo s velikim pripremanjima za uništenje kalničkih partizana i simpatizera NOP-a. Koncentrirajući velike snage u području Kalnika, neprijatelj započinje mjeseca travnja 1942. godine s prvom ofanzivom u cilju likvidacije pokreta koji je već široko zahvatio područje sjeverne Hrvatske a napose Kalnika.

Aprilska ofanziva nije sama po sebi nanijela veće štete ni gubitke kalničkim partizanima. No, njene posljedice bile su teške. Probijajući se kroz neprijateljski obruč jedna kalnička grupa partizana krenula je prema Varaždinu. Daleko iza sebe ostavila je neprijatelja koji je udarao u prazno. U toj grupi bio je i Florijan Bobić.

Noću 28. travnja grupa se sve više približavala Varaždinu. Odlučili su da se pred nastavkom ofanzive sklone u neposrednu blizinu Varaždina, smatrajući da neprijatelj neće moći ni naslutiti da se na pragu samog grada nalaze partizani. U toj grupi bili su Florijan Bobić, Vilko Jurec, Marija Vidović, Petar Vidović i Mudžafer Sadović — sve prvoborci ovoga kraja. Na putu prema Varaždinu pratila ih je kiša pomješana sa snijegom. Mokri, blatni i prozeblj morali su pregaziti Bednju jer su mostove kontrolirale neprijateljske i ustaške straže. Dvojica iz grupe bila su ranjena: Mudžafer Sadović u glavu a Vilko Jurec u nogu.

Kroz mrku noć grupa se partizana približavala Varaždinu s namjerom da se skloni u selu Jalkovcu kod svog starog znanca i simpatizera Vida Tomaškovića, sigurni da će kod njega moći ostati tako dugo dok ne prođe ofanziva. Bez većih poteškoća i neprilika stigli su 29. travnja oko 1,30 sati do navedene kuće i zakucali na vrata.

Bili su primljeni onako kako su i očekivali. Stari drug pružio im je sve ono što je u tom času imao na raspolaganju. Ranjenicima su previjene rane, kraj naložene vatre stavili su sušiti mokru odjeću i obuću i kad su se najeli, krenuli su u dvorišnu zgradu na zasluženi počinak.

Prve neprilike započele su već rano izjutra. Kucanje i povici začuli su se na kućnim vratima. Bili su to ustaše koji su došli tražiti Roka Tomaškovića, brata kućedomaćina Vida. Sakrivši brže bolje odjeću i obuću partizana Berta Tomašković, žena Vidova, otvori im vrata. Pretres stana i ispitivanja nisu doveli ni do kakve sumnje, no usprkos tomu ustaše su odveli sa sobom Vida Tomaškovića jer su smatrali da od njega mogu izvući neke obavijesti o njegovom bratu Roku koji se je već u to vrijeme nalazio u partizanima. Prvoborci su odmah o svemu bili obaviješteni, no bilo je prekasno da se ma šta učini. Nalazili su se na pragu Varaždina, samo nekoliko stotina metara udaljeni od jakog domobranskog garnizona, ustvari opkoljeni sa sviju strana neuporedivo jačim neprijateljem. Neopaženo se više nije moglo izaći iz kuće jer je počelo svitati. S druge strane bili su sasvim sigurni da ih Vid Tomašković neće prokazati. Odlučili su ostati.

Nikada više nisu doznali da su propustili jedan odlučan momenat: špijun, koji je neprimjetno držao kuću na oku, primjetio je da se tu nešto neprimjetno događa. U jutro je otišao u Varaždin i o tome obavijestio ustaše. Daljniji tok događaja imao je dramatičan epilog.

Oko 9 sati 29. travnja 1942. godine zaustavila se je kolona ustaša predvođena zloglasnim šefom ustaške policije u Varaždinu pred kućom Vida Tomaškovića. Za tili čas kuća je bila opkoljena. Jedini slobodan prostor bio je onaj koji se je pružao prema Varaždinu.

Započela je nejednaka borba. Rafali mitraljeza skidali su crijepove s male dvorišne zgrade kuće broj 87 (danas 20) u Jalkovcu. Juriš ustaša bio je u krvi odbijen vatrom s tavana male dvorišne zgrade. Cijevi oružja prvoboraca odgovarale su na pozive za predaju. Vrijeme je odmicalo, a bijes ustaša se povećavao. Odjednom se začula eksplozija bombi.

Prvoborci su umirali.

Borba je bila završena.

U neravnopravnoj borbi pao je Florijan Bobić zajedno sa svojim dru-

THE NATIONAL HERO FLORIJAN BOBIĆ

Florijan Bobić was born in Kučan Gornji, a little village not far from Varaždin in 1913. As a young worker in the »TIVAR« he took part in the workers' movement from 1933 and was very popular among the workers from Varaždin and the environs because he always fought consequently for the interests of his class.

His political activity became very intensive in 1935 when he joined the Communist Party of Yugoslavia. Shortly after he became a member of the regional committee of the party.

Several months after our country had been occupied by the fascists he became the secretary of the regional committee and since then he was unweariedly working on the organisation of the underground Liberation Movement on the area of Varaždin and Kalnik. In 1941 and 1942 he organized many operations against the German army and the domestic betrayers.

By the end of April, 1942 after the fascists' offensive against the Partisans he, with a group of his comrades, fought his way to Jalkovec, a small village near Varaždin. There he was denounced by fascists' agents and blocked up by the domestic fascists, Ustashis. The enemy had much more men and so he and his group fell fighting bravely.

He was invested with the Order of The National Hero for his activity in the workers' movement and in the Liberation War, on the 20th of December 1951.

T A B L E

1. Ulaz u spilju Vindiju
2. a) Ulomak koštanog šiljka iz drugog sloja
b) Ulomak doljnje čeljusti dabra
3. Prvo renesansno dvorište Staroga grada
4. Drugo renesansno dvorište Staroga grada
5. Renesansni kamin
6. Sačuvani tragovi sgrafito ukrasa na fasadama Staroga grada
7. Renesansni dovratnik od ulaganog drva
8. Albert Moses — Mosè : Portret žene iz obitelji Leitner
9. Albert Moses — Mosè : Portret Samuela Leitnera
10. Albert Moses — Mosè : Portret J. Haulika
11. Lični karton Florijana Bobića iz tvornice Tivar
12. Florijan Bobić
13. Kuća u kojoj je poginuo Florijan Bobić
14. Pogled na tvornicu T i v a r 1928. godine
15. V a r t e k s 1952. godine
16. Iz tkaonice Varteksa
17. Suvremena predionica u Varteksu
18. Pribor potreban za prepariranje kukaca
19. Kukci preparirani metodom čekinja

LICNI PODACI:

Prezime očevo ime i ime		<i>bošić Zorica Florijan</i>	
Dan mjesec i god. rođenja		Bračno stanje	
<i>21. 1919.</i>		<i>pe</i>	
Mjesto rođenja		Škole	
<i>Trnava 1919.</i>		<i>1/2 ispuš.</i>	
Rok službe i rod vojske		Stanje	
<i>vojski</i>			
Zanimanje		Rok u službi vojski	
<i>vojski</i>		<i>1919.</i>	
Step			

SLUŽBENI PODACI:

Ustup	ODELENJE	Istup
<i>1919/1919</i>	<i>Slavna</i>	<i>17/1.38.</i>
<i>20/5/1919</i>		<i>17/1.38.</i>
<i>1938</i>		
<i>1939</i>		
<i>1940</i>		
<i>1941</i>		
Primjedba: <i>1919/1919</i>		
<i>1919. 203</i>		

